

KNJIGA POTRESNA DEJAVNOST ZGORNJEGA POSOČJA¹ The book Seismic Activity of the Upper Posočje Area

Mihael Ribičič *

Povzetek	Abstract
Ob 10-letnici potresa v zgornjem Posočju je izšla knjiga, ki jo je izdal Urad za seizmologijo in geologijo Agencije RS za okolje. Knjiga z naslovom »Potresna dejavnost zgornjega Posočja« opisuje dogajanja v potresni preteklosti tega območja; geološke in seizmološke značilnosti, potresno nevarnost in ogroženost ter analizo dogodkov leta 1998 in 2004. Obsežna dvojezična monografija avtorja dr. Renata Vidriha zajema 509 strani in poleg bogatega besedila vsebuje številne posnetke poškodb narave in objektov in številne druge ilustracije.	The Seismology and Geology Office, part of the Environmental Agency of the Republic of Slovenia, issued a book on the 10th anniversary of the earthquake in the upper Posočje area. The book titled »The seismic activity of the upper Posočje area« provides an account of past seismic events in that area, its geological and seismological characteristics, seismic hazards and risks, as well as an analysis of the events in the period 1998-2004. The book by the author Dr Renato Vidrih is a comprehensive bilingual monography comprising 509 pages. In addition to opulent text material, it includes several photographs of damages inflicted upon the nature and buildings, as well as many illustrations.

Obsežna dela, kakor je Valvasorjeva Slava vojvodine Kranjske, kažejo, kako pomembno je velike dogodke opisati za prihodnje rodove. Podatki, ki so se skozi stoletja (prvi zabeležen potres v Sloveniji je iz 567 leta n. št.) zbirali o potresih, so danes za analizo potresne varnosti zelo pomembni, saj na podlagi njihove analize ugotavljamo, katera so potresno najbolj ogrožena območja Slovenije. Kljub možnostim, ki nam jih danes daje internet, je še vedno treba podatke shraniti v trajnejši knjižni obliki. Dr. Renato Vidrih je zbral izredno obširno gradivo o potresih v Posočju. V njem celovito obravnava geološke in seizmične vidike potresa, ki se je zgodil 12. aprila 1998 v zgornjem Posočju. To je bil najmočnejši potres z epicentrom na ozemlju Slovenije v zadnjih sto letih. Leta 2004 (12. julija 2004) se je na istem območju sprožil še en močan potres, ki je omogočil dopolnitev rezultatov in sklepov obravnave prvega potresa.

V uvodnih splošnih poglavjih avtor opredeljuje ozemlje Slovenije glede na število in moč potresov, tektoniko in prelome, ki so nosilci potresov, seizmotektoniko Slovenije, globine potresnih žarišč, zgodovinski seznam močnejših potresov v Sloveniji in opis najmočnejših potresov. Sledijo poglavja, ki temeljijo na analizi podatkov iz prvih petih

poglavij. To so opis državne mreže potresnih opazovalnic, potresna nevarnost na ozemlju Slovenije, prikazana na kartah, ter nastanek in veljavni predpisi o potresno odporni gradnji.

V nadaljevanju avtor preide iz pregledov za celo Slovenijo na potresno dejavnost obravnavanega območja – zgornjega Posočja, pri čemer opiše zgodovinske potrese od leta 1279 dalje. V obsežnem poglavju se poglobi v opis glavne teme, to je potresa, ki se je zgodil 12. aprila 1998. Opiše makroseizmične podatke potresa in popotresne sunke ter na tej podlagi poda model tektonskih strukturnih deformacij, ki so vzrok nastanka potresov na tem območju.

Sledi podroben opis strukturno-tektonske in splošne geološke zgradbe zgornjega Posočja, v naslednjem poglavju pa geološka zgradba Bovške kotline, ki vsebuje tudi podatke o seizmičnih lastnostih tal.

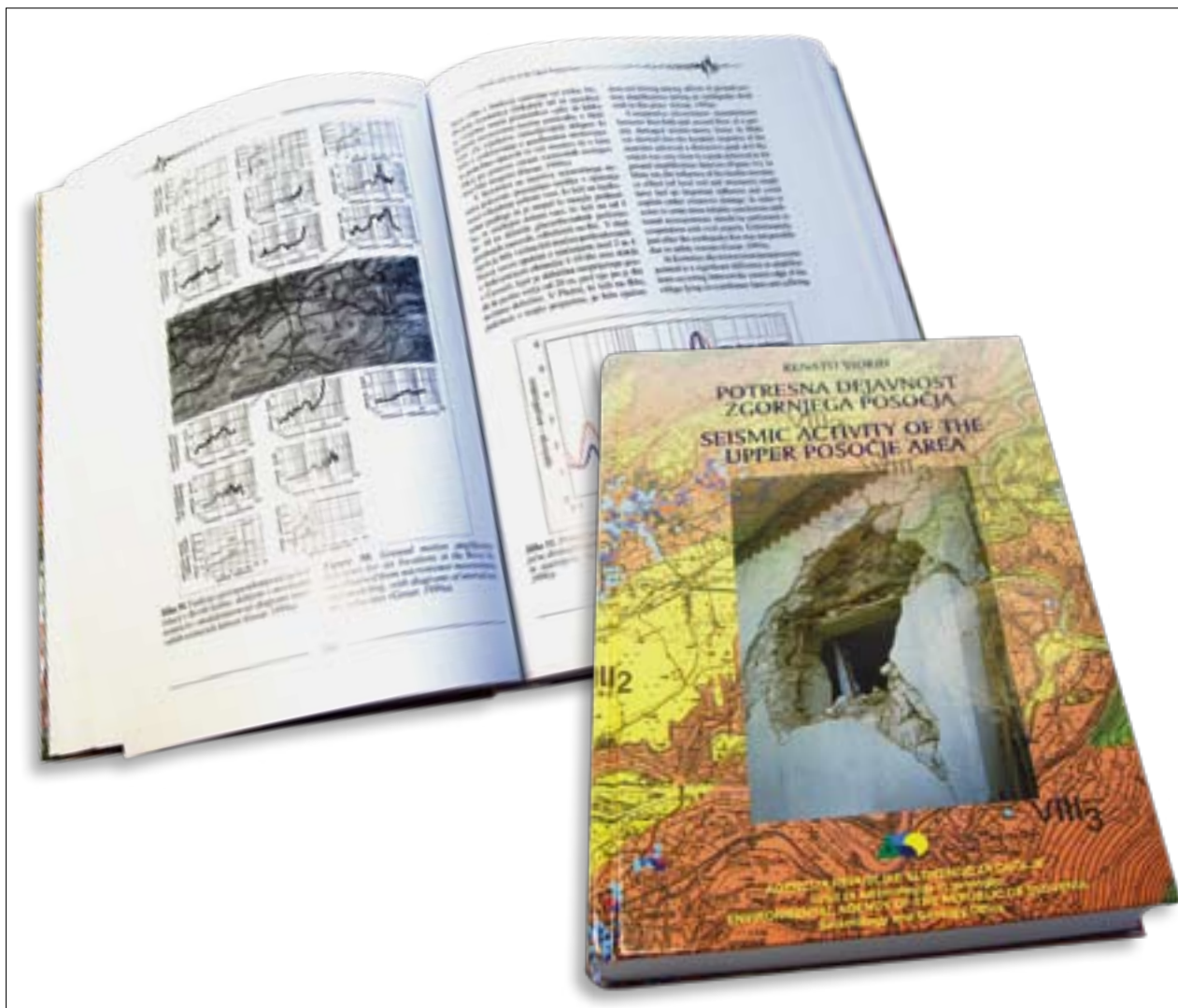
Pomemben del monografije obsega analizo vpliva potresov v zgornjem Posočju na naravo, zato opiše tudi osnovno teorijo o poružitvah v trdnih kamninah.

Potres aprila 1998 je nastal na redko poseljenem alpskem območju, zato so za njegovo proučevanje pomembne poškodbe v naravi. V nadaljevanju so zabeleženi in opisani vsi večji pojavi v naravi in njihov nastanek.

Sedaj v Evropi veljavna potresna lestvica EMS-98 je opisana v nadaljevanju knjige. Poudarek pri pregledu lestvice je na njenem dodatku C, ki opisuje vplive potresa

* izred. prof. dr., Univerza v Ljubljani, Naravoslovnotehniška fakulteta, Aškerčeva c. 12, Ljubljana

¹ Povzeto je besedilo, ki ga je M. Ribičič napisal knjigi na pot.

Slika 1. Naslovnica knjige Potresna dejavnost zgornjega Posočja prikazuje seizmično mikrorajonizacijo Bovške kotline in enega najbolj poškodovanih objektov v Spodnjih Drežniških Ravnah.

Figure 1. Front cover of book »The seismic activity of the upper Posočje area« features a seismic microcategorisation of the Bovec basin and one of the most badly damaged buildings in Spodnje Drežniške Ravne.

na naravo. Nadalje je v poglavju izdelan predlog napovedovanja intenzitete potresa na podlagi razširitve lestvice iz opisa poškodb na zgradbah na poškodbe v naravi.

Analiza proučevanja posledic na zgradbah in v naravi je avtorju omogočila opredeliti pogoje gradnje za poškodovane objekte ob potresu in opredeliti izboljšano inženirsko-geološko in seizmološko zgradbo. Skupaj z analizo poškodb na zgradbah ob potresu je bila izdelana nova seizmična mikrorajonizacija Bovške kotline in zgornjega Posočja. Za popoln opis poškodb ob potresu je avtor dodal tudi opis poškodb na spomenikih iz I. svetovne vojne.

12. julija 2004 se je na istem območju in na istem prelomnem sistemu zgodil ponovni močan potres, zato je v nadaljevanju narejena primerjava posledic obeh potresov. Sledijo podrobni podatki o popotresni dejavnosti obeh potresov.

Obširni opis vseh vidikov potresnega delovanja in njegovih posledic za človeka in naravo v naštetih poglavjih je avtor

povzel v razpravi in sklepih, s katerimi se njegova monografija tudi konča. V zaključnem poglavju je še enkrat poudaril pomembnost proučevanja posledic potresov v naravi in možnosti napovedovanja intenzitete potresa na tej podlagi.

Delo dr. Renata Vidriha celovito obravnava potres v zgornjem Posočju 12. aprila 1998 z geološkega in seizmološkega vidika, priloženi so tudi podatki o poznejšem potresu 12. julija 2004. Zbrani so vsi pomembni podatki, ki so bili znani ali objavljeni o obravnavani tematiki. Tako je nastalo obsežno delo, ki na enem mestu opisuje značilnosti obeh potresov. Mnoge od teh podatkov je avtor obdelal sam ali pa skupaj s sodelavci, kar je razvidno iz priložene literature.

Posledice obeh potresov so bile vidne na eni strani na zgradbah in objektih, ki jih je zgradil človek, in na drugi v naravi. Ker je območje zgornjega Posočja le redko naseljeno, za oceno intenzitete potresa in njegovih vplivov ne zadostuje v svetu izvajana običajna analiza poškodb